

The efficacy of forgiveness therapy in the happiness and quality of academic life of students

Abdolnasser Javan Mojarad¹ | Ali Akbar Sheikhi Fini² | Abbas Abolghasemi³ |
Hosein Zeinalpour⁴

1. **Corresponding Author**, Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Literature and Humanities, University of Guilan, Rasht, Iran. **E-mail:** javan@guilan.ac.ir
2. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities, Hormozgan University, Bandar Abbas, Iran. **E-mail:** fini2013@hormozgan.ac.ir
3. Professor, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, University of Guilan, Rasht, Iran. **E-mail:** abolghasemi1344@guilan.ac.ir
4. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities, Hormozgan University, Bandar Abbas, Iran. **E-mail:** hzeinalipour@hormozgan.ac.ir

Article Info

Article Type:
Research Article

Received Date:
23 November 2021

Received in Revised From:
10 February 2022

Accepted Date:
18 June 2022

Published Online:
21 June 2022

Keywords:

Social Capital, Psychological Capital, Academic Engagement

Abstract

The purpose of this descriptive/correlational study was to investigate the role of social and psychological capital in predicting students' academic engagement. The population of this study included bachelor students of University of Guilan (N=12000) in the academic years of 2017-2018 out of whom 529 students (N=278 girls and 251 boys) completed the scales by multi-stage cluster random sampling method. To collect the data, we used academic engagement scale (Fredricks, Blumenfeld & Paris, 2004), social capital questionnaire (Delaaviz, 2005), and psychological capital questionnaire (Luthans, Avolio, Avey & Norman, 2007). The collected data were analyzed by Pearson correlation test and step-by-step multiple regression method. The result of Pearson correlation test showed that there is a positive and significant relationship among social capital, psychological capital and academic engagement. Also, the regression analysis revealed that the variables of hope, group participation and social trust accounted for 0.29 of the changes in academic engagement of the students. It can be concluded that social and psychological capital plays an important role in the students' academic engagement. It is suggested that the planners of the higher education system pay due attention to the role of social and psychological considerations in designing the educational programs so that the students' academic engagement can be enhanced.

Cite this article: Javan Mojarad, A.B., Sheikhi Fini, A.A., Abolghasemi, A., & Zeinalpour, H. (2022). The Efficacy of forgiveness therapy in the happiness and quality of academic life of students. *Journal of Educational Psychology Studies*, 19(45), 28-41.

DOI: 10.22111/JEPS.2022.6567

نقش سرمایه‌های اجتماعی و روانشناختی در پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی دانشجویان

عبدالناصر جوان مجرد^۱ | علی اکبر شیخی فینی^۲ | عباس ابوالقاسمی^۳ | حسین زینلی پور^۴

۱. نویسنده مسئول، استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران. رایانامه: javan@guilan.ac.ir

۲. دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه هرمزگان، بندرعباس، ایران. رایانامه: fini2013@hormozgan.ac.ir

۳. استاد، گروه روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران. رایانامه: abolghasemi1344@guilan.ac.ir

۴. دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه هرمزگان، بندرعباس، ایران. رایانامه: hzeinalipour@hormozgan.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	این مطالعه با هدف بررسی نقش سرمایه‌های اجتماعی و روانشناختی در پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی دانشجویان انجام شد. این مطالعه توصیفی، از نوع همبستگی بود. از میان جامعه دانشجویان کارشناسی دانشگاه گیلان در سال تحصیلی ۹۸-۹۷ (۱۲۰۰۰ نفر)، نمونه‌ای به حجم ۵۲۹ نفر (۲۷۸ دختر و ۲۵۱ پسر) به شیوه نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شده و به ابزارهای پژوهش پاسخ دادند. جهت جمع‌آوری داده‌ها از مقیاس اشتیاق تحصیلی (فردریک، بلومن فلد و پاریس، ۲۰۰۴)، پرسشنامه سرمایه اجتماعی (دلایو، ۱۳۸۴) و پرسشنامه سرمایه روانشناختی (لوتانز، اولیو، آوری، نورمن، ۲۰۰۷) استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه به شیوه گام‌به‌گام انجام شد. نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که بین ابعاد سرمایه اجتماعی و سرمایه روانشناختی و اشتیاق تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین، نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که در مجموع زیر مقیاس‌های مشارکت گروهی و اعتماد اجتماعی از مجموعه زیر مقیاس‌های سرمایه اجتماعی و زیر مقیاس امیدواری از مجموعه زیر مقیاس‌های سرمایه روانشناختی ۰/۲۹ از تغییرات مرتبط با اشتیاق تحصیلی را در دانشجویان تبیین می‌کنند؛ بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که سرمایه‌های اجتماعی و روانشناختی نقش مؤثری بر اشتیاق تحصیلی دانشجویان دارند. بر این اساس، برنامه‌ریزان نظام آموزش عالی در تدوین برنامه‌های آموزشی جهت افزایش بیشتر اشتیاق تحصیلی دانشجویان به نقش سرمایه‌های اجتماعی و روانشناختی توجه داشته باشند.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۹/۰۲	
تاریخ ویرایش: ۱۴۰۰/۱۱/۲۱	
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۳/۲۸	
تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۰۳/۳۱	
واژگان کلیدی: سرمایه اجتماعی، سرمایه روانشناختی، اشتیاق تحصیلی	

استناد به این مقاله: جوان مجرد، عبدالناصر؛ شیخی فینی، علی اکبر؛ ابوالقاسمی، عباس و زینلی پور، حسین. (۱۴۰۱). نقش سرمایه‌های

اجتماعی و روانشناختی در پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی دانشجویان. *مجله مطالعات روانشناسی تربیتی*، ۱۹(۴۵)، ۲۸-۴۱.

DOI: 10.22111/JEPS.2022.6567

مقدمه

پیشرفت تحصیلی^۱ دانشجویان دانشگاه‌ها و عوامل مرتبط با آن، از اولویت‌های اساسی پژوهش در آموزش، در نظام آموزش عالی می‌باشد. یکی از عوامل اساسی در پیشرفت دانشجویان و تعهد تحصیلی آن‌ها مفهوم اشتیاق تحصیلی^۲ است (جعفری، نادى و منشئى، ۱۴۰۰؛ صفرى، جناآبادى، سلم‌آبادى، عباسى، ۱۳۹۴؛ اريكسن و برو،^۳ ۲۰۲۲). مفهوم اشتیاق تحصیلی بیانگر نیرومندی رفتار و کیفیت هیجانی در درگیری فعال شخص در طی یک فعالیت است. اشتیاق تحصیلی به اشکال مختلفی از سوی نظریه‌پردازان ارائه شده است (ژرمن، ون دن برگ، استقلیچ، ونستار، دیجکسترا^۴، ۲۰۱۸). این مفهوم به فعالیت‌های هدفمند آموزشی اشاره می‌کند که به صورت مستقیم در دست‌یابی به نتایج مطلوب نقش مؤثری دارند. اشتیاق تحصیلی سازه‌ای چندبعدی است که دارای سه بُعد شناختی^۵، عاطفی^۶ و رفتاری^۷ است (آرچامبالت، جانوسز، موریزوت، پاگانی^۸، ۲۰۰۹)؛ بعد شناختی به بکارگیری راهبردهای شناختی و فراشناختی در فرایند یادگیری، بعد عاطفی به دوست داشتن محیط آموزشی و علاقه به کارهای دانشگاه و بعد رفتاری به حضور فعال همراه با شوق و شور در محیط آموزشی اشاره دارد (گای، بورو^۹، ۲۰۱۸). مطالعات نشان داده است دانشجویانی که از لحاظ شناختی و هیجانی در یادگیری اشتیاق بیشتری دارند، نسبت به دانشجویانی که سطوح پایین‌تری از اشتیاق را دارند، رغبت بیشتری برای صرف وقت و تلاش کافی در تکالیف و مطالعات از خود نشان می‌دهند (رشیدی، زندی، یاراحمدی و اکبری، ۱۴۰۰؛ صفرى، جناآبادى، سلم‌آبادى و عباسى، ۱۳۹۴؛ نق، ژانگ، فییس، زانگ و هامیلتن^{۱۰}، ۲۰۲۲). شواهد پژوهشی بیانگر آن است که بین اشتیاق تحصیلی و عملکرد تحصیلی ارتباط مثبت وجود دارد (مارتین و لیم^{۱۱}، ۲۰۱۰). همچنین، توجه و تمرکز بر افزایش احساسات مثبت، در نهایت از طریق سرمایه‌های روانشناختی و اشتیاق تحصیلی منجر به عملکرد تحصیلی بهتر خواهد شد و برای آن دسته از فراگیرانی که سطح علمی پایین‌تری داشتند، سرمایه روانشناختی ممکن است برای آن‌ها پشتیبانی بیشتری در مدیریت زمان و بعداً پیشرفت تحصیلی آن‌ها فراهم کند (سمن و ویراوان^{۱۲}، ۲۰۲۱).

یکی از عوامل مهم مؤثر بر اشتیاق تحصیلی دانشجویان سرمایه اجتماعی^{۱۳} است (ریم و رامبرگر^۱، ۲۰۰۸). سرمایه اجتماعی چگونگی ساختار اجتماعی یک گروه است که می‌تواند به عنوان منبعی برای افراد آن گروه عمل کند. سرمایه

1. academic achievement
2. academic engagement
3. Eriksen, & Bru
4. Gremmen, Van den Berg, Steglich, Veenstra, & Dijkstra
5. Cognitive
6. emotional
7. behavioral
8. Archambault, Janosz, Morizot, Pagani
9. Guay, & Bureau
10. Ng, Zhang, Phipps, Zhang & Hamilton
11. Martin, & Liem
12. Saman, & Wirawan
13. social capital

اجتماعی، عامل مهمی در موفقیت تحصیلی فراگیران به شمار می‌رود (کالترا^۲، ۲۰۰۷). به اعتقاد صاحب‌نظران، سرمایه اجتماعی از طریق روابط بین افراد شبکه‌های اجتماعی و هنجارهای متقابل و اعتماد اجتماعی حاصل می‌شود. سرمایه اجتماعی پدیده‌ای است که ریشه در فعالیت‌های مردم در فرایند شکل دادن به پیوندهای اجتماعی، آموزشی، حرفه‌ای، خانوادگی و شبکه‌های مبتنی بر اصول اعتماد رفتار متقابل و هنجارهای کنشی دارد (رهبر و حیدری، ۱۳۹۰؛ جونگ، ها و لی^۳، ۲۰۲۱؛ متز، استامپر و نق^۴، ۲۰۲۲). سرمایه اجتماعی با نقشی که در سلامتی دارد می‌تواند استرس تحصیلی^۵ را کاهش داده و خطر این عوامل را کم کند و همچنین می‌تواند حوادث منفی زندگی را کاهش دهد و باعث سازگاری افراد در زندگی‌شان شود، از سویی تحقیقات نشان می‌دهد افراد منزوی به لحاظ اجتماعی، از انگیزه پیشرفت کمتری برخوردارند. سرمایه اجتماعی علاوه بر اینکه از متغیرهای اثرگذار بر سلامت روانی و اجتماعی دانشجویان است، در ارتقای سطح پیشرفت علمی و اجتماعی آن‌ها نیز مؤثر خواهد بود (صلحی، یوسفی لبنی، خسروی، بهار، فتاحی و رستاقی، ۱۳۹۷؛ ریم و رامبرگر^۶، ۲۰۰۸؛ سوریا و استبلتون^۷، ۲۰۱۳؛ کالار و آنتونکیک^۸، ۲۰۱۶). همان‌طور که محله و مناطق مسکونی در جامعه برای ساکنان مهم است، محوطه دانشگاه، کلاس درس و روابط با دوستان و معلمان در محوطه دانشگاه برای دانشجویانی که بیشتر وقت خود را در دانشگاه می‌گذرانند مهم است. در محیط آموزش عالی، چندین پژوهش، نقش سرمایه اجتماعی را برای پیشرفت تحصیلی، گزارش کردند (کویاناقی، آونگ، یوآسا، سکینه و تاکاوا^۹، ۲۰۲۱).

هم‌چنین، یکی دیگر از عوامل مهم در اشتیاق تحصیلی دانشجویان سرمایه روانشناختی^{۱۰} می‌باشد (وانگ، بو، لی، سانگ و لی^{۱۱}، ۲۰۲۱؛ عمویی، عجم، بادنوا، ۱۳۹۶؛ عظیمی، قدیمی، خزان، درگاهی، ۱۳۹۶؛ نورتیلا، کتونن و لونکا^{۱۲}، ۲۰۱۵؛ مولر و مارش^{۱۳}، ۲۰۱۳). سرمایه روانشناختی جنبه‌های مثبت زندگی را دربر می‌گیرند و شامل آن دسته از ویژگی‌های خودکارآمدی، امید، تاب‌آوری و خوش‌بینی است که به بهره‌وری فرد کمک می‌کند (دلا تورو^{۱۴}، ۲۰۰۴). سرمایه روانشناختی دانشجویان را قادر می‌سازد تا علاوه بر مقابله بهتر در برابر موقعیت‌های استرس‌زا، کمتر دچار تنش شده و در برابر مشکلات از توان بالایی برخوردار باشند. لذا این افراد در برابر مسائل، اشتیاق بیشتری از خود نشان

1. Ream, & Rumberger
2. Coalter
3. Jeong, Ha, & Lee
4. Metz, Stamper, & Ng
5. academic stress
6. Ream, & Rumberger
7. Soria, & Stebleton
8. Kalar, & Antoncic
9. Koyanagi, Aung, Yuasa, Sekine, & Takao
10. psychological capital
11. Wang, Bu, Li, Song, & Li
12. Nurttilla, Ketonen, & Lonka
13. Möller, & Marsh
14. De la Torre

می‌دهند و به موفقیت بیشتری دست پیدا می‌کنند (لوتانز، اولیو، آوی و نورمن^۱، ۲۰۰۷؛ سانچز-کاردونا، اورتقا-مالدونادو، سالانوا و مارتینز^۲، ۲۰۲۱). همچنین افراد با سرمایه روانشناختی بالا منابع مثبت بیشتری برای مقابله با استرس دارند و در نتیجه اضطراب را کاهش می‌دهند، بسیاری از مطالعات تجربی تأیید کرده‌اند که سرمایه روانشناختی در مقابله با استرس و از بین بردن اضطراب مفید است (جیانگ، ۲۰۲۱). در پژوهشی گزارش شد که ترکیب چهار متغیر امید، خوش‌بینی، تاب‌آوری و خودکارآمدی بهتر می‌تواند، عملکرد تحصیلی دانشجویان را پیش‌بینی کند (فرهادی، ساکی، قدم پور، خلیلی گشنیگانی، چهری، ۱۳۹۵). در مطالعه‌ای سرمایه‌های روانشناختی (خودکارآمدی، امید، تاب‌آوری و خوش‌بینی) با تعهد تحصیلی در دانشجویان رابطه داشت (سعادت، داورپناه، سعیدپور، سمیعی، ۱۳۹۸). نتایج مطالعه دیگری نشان داد که بین سرمایه اجتماعی و پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت وجود دارد (قمری، ۱۳۹۲). همچنین نتیجه پژوهشی بیان کرد که سرمایه روانشناختی نقش کلیدی در پیشرفت تحصیلی دانشجویان دارد و به عنوان یک مؤلفه شناختی ذهن، با عملکرد تحصیلی مرتبط هست (قاموران، میلر، فیئل و والتین^۳، ۲۰۲۱).

با توجه به اهمیت اشتیاق تحصیلی در دانشجویان و مطالعات محدود در این زمینه، پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی دانشجویان بر اساس سرمایه اجتماعی و روانشناختی برای اولین انجام شده است. همچنین نتایج این پژوهش زمینه آموزش سرمایه‌های اجتماعی و روانشناختی را به منظور ارتقاء کیفیت زندگی و آموزشی دانشجویان فراهم می‌سازد. بر این اساس مطالعه حاضر با هدف بررسی نقش سرمایه‌های اجتماعی و روانشناختی در پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی در دانشجویان انجام شد.

روش

این مطالعه توصیفی-مقطعی و با طرح همبستگی انجام شد. این مطالعه در جامعه آماری دانشجویان دانشگاه گیلان در سال ۱۳۹۷ انجام شد، ۵۳۶ دانشجو در این مطالعه مشارکت داشتند و به شیوه تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای، به ترتیب دانشکده و تعداد نمونه‌ها، از دانشکده‌های مکانیک فنی و مهندسی ۱۶۴، علوم پایه ۱۱۴، کشاورزی ۵۵، منابع طبیعی ۶۶ و تربیت‌بدنی ۸۶ و معماری ۵۱ نفر انتخاب شدند. از این تعداد، ۵۲۹ پرسشنامه قابل تجزیه و تحلیل به دست آمد. میانگین سنی مشارکت‌کنندگان $20/5 \pm 1/97$ سال بود. ۲۵۱ نفر (۴۷/۴٪) دانشجوی پسر و ۲۷۸ نفر (۵۲/۶٪) دانشجوی دختر بود. عدم تمایل به مشارکت در پاسخ به پرسشنامه‌ها و تحصیل در مقطعی غیر از مقطع کارشناسی به عنوان معیارهای خروج و علاقه و رضایت جهت شرکت در مطالعه و حضور در مقطع کارشناسی به عنوان معیارهای ورود به پژوهش در نظر گرفته شده بود. جهت جمع‌آوری داده‌ها از ابزار پرسشنامه استفاده شد که در ادامه به توضیح آن‌ها پرداخته شده است.

1. Luthans, Avolio, Avey, & Norman
2. Sánchez-Cardona, Ortega-Maldonado, Salanova, & Martínez
3. Gamoran, Miller, Fiel, & Valentine

مقیاس اشتیاق تحصیلی: این مقیاس توسط فردریکز، بلومنفیلد و پاریس^۱ (۲۰۰۴) برای سنجش اشتیاق تحصیلی در ۱۵ گویه ساخته شد. این ابزار سه بعد رفتاری، عاطفی و شناختی اشتیاق تحصیلی را اندازه‌گیری می‌کند. مشارکت‌کنندگان در طیف لیکرت ۵ درجه‌ای خیلی کم (۱) تا خیلی زیاد (۵) به گویه‌ها پاسخ می‌دهند. حداقل و حداکثر نمره در این مقیاس به ترتیب ۱۵ تا ۷۵ می‌باشد. فردریکز و همکاران (۲۰۰۴) ضریب پایایی این مقیاس را ۰/۸۶ گزارش کرده‌اند. پیرانی و همکاران (۱۳۹۲) بعد از ترجمه و برآورد روایی صوری آن و محاسبه ضریب پایایی به روش آلفای کرونباخ، پایایی آن را ۰/۶۷ محاسبه کرده‌اند (به نقل از عباسی، پیرانی، صالحی، ۱۳۹۶).

پرسشنامه‌ی سرمایه روانشناختی: این ابزار توسط لوتانز و همکاران (۲۰۰۷) به منظور سنجش سرمایه روانشناختی مثبت ساخته شده است. این پرسشنامه دارای ۲۴ گویه و چهار زیر مقیاس خوش‌بینی، امید، تاب‌آوری و خودکارآمدی است که هر یک از این زیر مقیاس‌ها با ۶ گویه سنجیده می‌شوند. نمره‌گذاری این پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت ۶ مرتبه‌ای کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۶) است. دامنه تغییرات در هر زیر مقیاس بین ۶ تا ۳۶ است. روایی این پرسشنامه با روش تحلیل عاملی اکتشافی مورد تأیید قرار گرفته است و همسانی درونی آن به روش آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۸ محاسبه شده است. در نمونه ایرانی همسانی درونی کل آزمون به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۵ گزارش شده است (صرامی‌فروشانی، آخوندی، علیپور، اعراب‌شیبانی، ۱۳۹۳). هم‌چنین، صادقی، امین‌فلاح و مومنی (۱۳۹۸) پایایی آن را از طریق آزمون آلفای کرونباخ ۰/۷۸ گزارش کرده‌اند.

پرسشنامه‌ی سرمایه اجتماعی: برای اندازه‌گیری متغیر سرمایه اجتماعی از پرسشنامه سرمایه اجتماعی دل‌ویز (۱۳۸۴) استفاده شد. این پرسشنامه به منظور سنجش سرمایه اجتماعی هنجاریابی شده که شامل ۲۷ سؤال و ۴ خرده مقیاس (اعتماد اجتماعی، مشارکت گروهی، اعتماد اجتماعی و شبکه اجتماعی) می‌باشد. روش نمره‌گذاری در این پرسشنامه، بر اساس طیف پنج درجه‌ای لیکرت است. به گونه‌ای که نمره سؤال‌های ۱۸، ۱۹ و ۲۰ به صورت معکوس و بقیه سؤال‌ها به ترتیب کاملاً مخالفم (۰) و کاملاً موافقم (۴) نمره‌گذاری می‌شوند. حداقل و حداکثر نمره در کل این مقیاس به ترتیب ۵ تا ۱۰۸ می‌باشد. پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۵ گزارش شده و روایی آن با استفاده از روش تحلیل عاملی تأییدی مورد تأیید قرار گرفته است (فریدی ثانی، ظروفی، ۱۳۹۴). هم‌چنین در پژوهشی صلحی و همکاران (۱۳۹۷) پایایی آن به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۸ گزارش شده است.

برای اجرای پژوهش، پژوهشگر در یک دوره ۳ ماهه با مراجعه به دانشکده‌ها و کلاس‌های درس و پس از کسب رضایت آگاهانه از دانشجویان از آن‌ها درخواست کرد که ظرف مدت نیم ساعت به پرسشنامه‌های پژوهش پاسخ داده و آن‌ها را عودت دهند. رعایت حقوق مشارکت‌کنندگان، رضایت آگاهانه، حفظ رازداری و گمنام بودن پرسشنامه‌ها، به‌عنوان ملاحظات اخلاقی مدنظر پژوهشگر بود. هم‌چنین این مطالعه با کد IR.HUMS.REC.1398.205 در کمیته اخلاق

پژوهش شعبه دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان به ثبت رسیده است. داده‌های جمع‌آوری شده در نرم‌افزار SPSS-21 با استفاده از آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه تحلیل شدند.

یافته‌ها

در جدول یک میانگین نمرات مشارکت‌کنندگان را در متغیرهای اشتیاق تحصیلی (۴۶/۱۴)، مشارکت اجتماعی (۱۴/۴۸)، مشارکت گروهی (۲۱/۹۵)، اعتماد اجتماعی (۱۹/۲۵)، شبکه اجتماعی (۴۳/۶۶)، خودکارآمدی (۲۲/۹۰)، امیدواری (۲۰/۹۵)، تاب‌آوری (۲۱/۵۹) و خوش‌بینی (۲۰/۹۹) نشان می‌دهد.

جدول ۱. میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش

متغیر	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف استاندارد
اشتیاق تحصیلی	۲۴	۶۷	۴۶/۱۴	۶/۸۶
مشارکت اجتماعی	۷	۳۵	۱۴/۴۸	۵/۴۷
مشارکت گروهی	۱۰	۳۴	۲۱/۹۵	۴/۰۹
اعتماد اجتماعی	۷	۳۴	۱۹/۲۵	۴/۳۶
شبکه اجتماعی	۲۹	۵۷	۴۳/۶۶	۴/۶۵
خودکارآمدی	۸	۳۰	۲۲/۹۰	۳/۵۴
امیدواری	۹	۳۰	۲۰/۹۵	۳/۷۸
تاب‌آوری	۱۲	۳۰	۲۱/۵۹	۳/۱۲
خوش‌بینی	۱۱	۳۰	۲۰/۹۹	۳/۱۲

قبل از تحلیل استنباطی و استفاده از آزمون‌های پارامتریک مثل ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی به بررسی پیش‌فرض‌های آن‌ها (مفروضه نرمال بودن توزیع پراکندگی داده‌ها، استقلال خطاها و خطی بودن رابطه دو متغیر) پرداخته شده است، نتایج در جدول دو ارائه شده است.

جدول ۲. سنجش پیش‌فرض‌های رگرسیون خطی

متغیرها	نرمال بودن		استقلال خطاها
	کجی (Skewness)	کشیدگی (Kurtosis)	
اشتیاق تحصیلی	-۰/۰۸۸	۰/۱۵۴	۱/۹۲۳
مشارکت اجتماعی	۰/۶۲۳	-۰/۲۹۶	
مشارکت گروهی	۰/۰۰۲	-۰/۰۴۸	
اعتماد اجتماعی	۰/۱۱۸	-۰/۰۴۷	
شبکه اجتماعی	-۰/۱۳۹	۰/۰۷۳	
خودکارآمدی	-۰/۶۶۹	۱/۲۸۹	
امیدواری	-۰/۲۵۲	-۰/۰۹۱	
تاب‌آوری	-۰/۰۴۶	۰/۱۵۷	
خوش‌بینی	-۰/۲۵۳	-۰/۰۶۹	

با توجه به نتایج جدول دو می‌توان دریافت به دلیل این که تمامی ضرایب کجی و کشیدگی در بازه (۲ الی -۲) است، لذا نرمال بودن توزیع داده‌ها تأیید می‌شود. همچنین برای سنجش خطی بودن رابطه از آزمون تورم واریانس با در نظر گرفتن میزان تحمل داده‌ها استفاده شد که نتایج این آزمون (با توجه به اینکه همگی در شاخص تورم واریانس کمتر از عدد ۲ هستند) نشان داد ارتباط بین متغیرهای مستقل خطی نیست و شرایط برای استفاده از رگرسیون خطی فراهم است. همچنین اگر آماره Durbin-Watson بین ۱/۵ تا ۲/۵ باشد، استقلال خطاها محقق شده است در مدل رگرسیون حاضر ۱/۹۲ محاسبه شده که نشان دهنده استقلال خطاها می‌باشد. با توجه به برقراری پیش‌فرض‌ها جهت بررسی روابط بین متغیرها و پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی بر اساس سرمایه‌های اجتماعی و روانشناختی از آزمون رگرسیون خطی به شیوه گام‌به‌گام استفاده شد.

جدول ۳. ماتریس همبستگی پیرسون بین اشتیاق تحصیلی و سرمایه‌های اجتماعی و روانشناختی

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
۱. اشتیاق تحصیلی	۱										
۲. خودکارآمدی	۰/۳۱۵**	۱									
۳. امیدواری	۰/۵۰۷**	۰/۵۳۹**	۱								
۴. تاب‌آوری	۰/۲۰۴**	۰/۳۸۴**	۰/۳۵۳**	۱							
۵. خوش‌بینی	۰/۲۹۷**	۰/۳۸۱**	۰/۴۵۵**	۰/۳۶۰**	۱						
۶. سرمایه روانشناختی	۰/۴۵۱**	۰/۷۸۲**	۰/۸۰۶**	۰/۶۸۱**	۰/۷۱۸**	۱					
۷. مشارکت اجتماعی	۰/۲۱۴**	۰/۲۲۲**	۰/۳۲۳**	۰/۱۲۶**	۰/۱۹۹**	۰/۲۹۷**	۱				
۸. مشارکت گروهی	۰/۳۴۴**	۰/۳۳۶**	۰/۳۵۶**	۰/۲۵۴**	۰/۳۰۰**	۰/۴۱۹**	۰/۳۲۴**	۱			
۹. اعتماد اجتماعی	۰/۲۳۶**	۰/۲۵۴**	۰/۲۱۲**	۰/۰۸۳	۰/۱۷۷**	۰/۲۴۷**	۰/۳۹۰**	۰/۳۲۸**	۱		
۱۰. شبکه اجتماعی	۰/۲۳۳**	۰/۳۰۰**	۰/۱۹۶**	۰/۰۷۳	۰/۱۶۹**	۰/۲۵۱**	۰/۳۱۱**	۰/۴۵۸**	۰/۳۶۵**	۱	
۱۱. سرمایه اجتماعی	۰/۳۴۸**	۰/۳۷۸**	۰/۳۷۶**	۰/۱۸۰**	۰/۲۸۸**	۰/۴۱۵**	۰/۷۴۵**	۰/۷۰۸**	۰/۷۰۸**	۰/۷۳۰**	۱

** روابط در سطح خطای ۰/۰۱ معنادار است.

نتایج ضرایب همبستگی پیرسون نشان داد که اشتیاق تحصیلی با مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی (مشارکت اجتماعی، مشارکت گروهی، اعتماد اجتماعی، شبکه اجتماعی) و مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی (خودکارآمدی، امیدواری، تاب‌آوری و خوش‌بینی) ارتباط مثبت دارد. جدول چهار خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون را نشان می‌دهد.

جدول ۴. خلاصه تحلیل رگرسیون خطی به شیوه گام‌به‌گام

مرحله ورود	متغیرهای وارد شده	R	R ²	F	سطح معناداری
۱	امیدواری	۰/۵۰۷	۰/۲۵۸	۱۸۲/۷۸۴	۰/۰۰۰۱
۲	مشارکت گروهی	۰/۵۳۷	۰/۲۸۸	۱۰۶/۳۹۴	۰/۰۰۰۱
۳	اعتماد اجتماعی	۰/۵۴۴	۰/۲۹۶	۷۳/۴۳۴	۰/۰۰۰۱

بر اساس جدول چهار در مرحله اول امیدواری وارد معادله شد و ۰/۲۵ از تغییرات اشتیاق تحصیلی را تبیین می‌کند. در مرحله دوم مشارکت گروهی به معادله وارد شده است و ضریب همبستگی چندگانه به ۰/۲۸ افزایش پیدا کرده است. در

مرحله سوم اعتماد اجتماعی به معادله وارد شد و در مجموع ۰/۲۹ از تغییرات اشتیاق تحصیلی را به‌طور معنادار تبیین می‌کند. تأثیر هر یک از متغیرهای وارد شده به معادله رگرسیونی بر متغیر اشتیاق تحصیلی در جدول پنج گزارش شده است.

جدول ۵. ضرایب رگرسیونی استاندارد و غیراستاندارد متغیرهای پیش‌بین

متغیر	B	خطای استاندارد	β	آماره t	سطح معناداری
امیدواری	۰/۷۸۱	۰/۰۷۱	۰/۴۳۱	۱۰/۹۲۷	۰/۰۰۰۱
مشارکت گروهی	۰/۲۶۸	۰/۰۶۸	۰/۱۶۰	۳/۹۲۵	۰/۰۰۰۱
اعتماد اجتماعی	۰/۱۴۶	۰/۰۶۱	۰/۰۹۳	۲/۳۷۴	۰/۰۱۸

جدول پنج نشان می‌دهد که اثر امیدواری، مشارکت گروهی و اعتماد اجتماعی در پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی دانشجویان، مثبت و به ترتیب ۰/۴۳، ۰/۱۶ و ۰/۰۹ بوده است که با توجه به مقادیر آزمون t و سطح معناداری آنکه در جدول شماره پنج ارائه شده است، هر سه این مقادیر معنادار می‌باشند. مقدار β برای این سه مؤلفه نشان داد که در صورت ثابت بودن سایر شرایط با افزایش یک واحد در این سه متغیر به ترتیب به اندازه ۰/۴۳، ۰/۱۶ و ۰/۰۹ واحد افزایش در نمره اشتیاق تحصیلی رخ می‌دهد؛ به عبارت دیگر سهم متغیر امیدواری بیشترین تأثیر و متغیر اعتماد اجتماعی کمترین تأثیر را دارند و متغیر مشارکت گروهی در حد وسط این دو می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

این مطالعه با هدف بررسی نقش سرمایه‌های اجتماعی و روانشناختی در پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی در دانشجویان دانشگاه گیلان انجام شد. نتایج نشان داد که بین اشتیاق تحصیلی و مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی رابطه مثبت وجود دارد، به‌عبارت دیگر با افزایش سرمایه‌های اجتماعی میزان اشتیاق تحصیلی در دانشجویان افزایش پیدا می‌کند و بالعکس. نتایج حاضر با مطالعات ریم و رامبرگر^۱ (۲۰۰۸)، سوریا و استبلتون^۲ (۲۰۱۳) و کالار و آنتونکیک^۳ (۲۰۱۶) همسو می‌باشد. در تمامی این مطالعات نشان داده شده است افرادی که از سرمایه اجتماعی بالاتری برخوردار بودند، نسبت به سایر افراد اشتیاق تحصیلی بالاتری داشتند؛ بنابراین، می‌توان گفت که سرمایه اجتماعی به دلیل دارا بودن مفاهیمی نظیر اعتماد، صداقت، حسن تفاهم، همدردی و منبعی برای تحرک اجتماعی، باعث می‌شود که دانشجویان به برقراری ارتباط و دریافت دانش از استادان و دیگر دانشجویان تشویق شوند، در حالی که دانشجویان دارای سرمایه اجتماعی بین گروهی پایین، حاضر به برقراری ارتباط، انتقال و دریافت دانش از استادان و سایر دانشجویان نمی‌باشند؛ زیرا این افراد با شرایط و افراد اندکی که با آن‌ها انس گرفته‌اند، راحت‌ترند و از تجربه موقعیت‌های تازه با افراد جدید استقبال نمی‌کنند (غفاری، خانی، ۱۳۹۲). احتمالاً اکثر چنین افرادی یا کسب موفقیت‌های اولیه از نظر عاطفی و انگیزشی اشباع شده و اشتیاق کمتری هم به ادامه تحصیل نشان خواهند داشت. چون با همان موفقیت‌های اولیه می‌توانند شرایط بهتری نسبت به قبل در محیط اجتماعی محدود خود برای خود فراهم کرده و به آن قانع باشند. در حالی که دانشجویان با سرمایه اجتماعی بالا

1. Ream, & Rumberger
2. Soria, & Stebleton
3. Kalar, & Antoncic

به دلیل برخورداری از تجربه‌های متعدد قبلی و تحرک و پویایی بیشتر از رغبت بیشتری برای کسب تجربه‌های جدید مرتبط با تحصیل از خود نشان می‌دهند؛ بنابراین، مطابق با نتایج این پژوهش، می‌توان سرمایه اجتماعی را به عنوان متغیری بالقوه برای ایجاد رغبت و اشتیاق تحصیلی در دانشجویان در نظر گرفت.

نتایج دیگر این مطالعه نشان داد که سرمایه‌های روانشناختی (خودکارآمدی، امید، تاب‌آوری و خوش‌بینی) نقش مؤثری در اشتیاق تحصیلی دانشجویان دارد، نتایج حاضر با مطالعات عمویی و همکاران (۱۳۹۶)، عظیمی، قدیمی، خزان، درگاهی (۱۳۹۶)، نورتیلا^۱ و همکاران (۲۰۱۵) و مولر و مارش^۲ (۲۰۱۳) همسو می‌باشد. در تبیین می‌توان گفت افرادی که در انجام کارهای تحصیلی، خود را مطمئن‌تر و توانمندتر می‌دانند، در مقایسه با دیگران، خودپنداره تحصیلی قدرتمندی دارند و بالطبع چنین خودپنداره‌ای سبب رشد و پیشرفت تحصیلی فرد می‌شود. موفقیت‌های بیشتر به مرور، این احساس را در فراگیر ایجاد می‌کند که محیط آموزشی مکان مناسبی برای پیشرفت اوست؛ پس به ماندن در دانشگاه و انجام فعالیت‌های تحصیلی و مشارکت در امور آنجا تمایل و اشتیاق پیدا می‌کند. این تمایل و اشتیاق در طولانی‌مدت باعث رشد بیشتر خودپنداره تحصیلی وی شده و موفقیت‌های بیشتری کسب می‌کند و تمایل دانشجوی را به ماندن در دانشگاه و سرمایه‌گذاری بیشتر در آنجا تشویق می‌کند و این عامل، اشتیاق به تحصیل فراگیران را افزایش می‌دهد (زینگر^۳، ۲۰۰۸). در واقع، سرمایه روانشناختی، افراد را به چالش می‌کشد تا در جستجوی این پرسش برآیند که چه کسی هستند و در نتیجه به خودآگاهی بهتر که لازمه دستیابی به هدف‌ها و موفقیت است، دست یابند و برای امور تحصیلی و آموزشی خود تلاش و درگیری بیشتری از خود نشان می‌دهند. بالاخره، خودکارآمدی، نیز به عنوان یک بعد مهم سرمایه روانشناختی فرد، به باورهای شخص در مورد توانایی‌های خود برای انجام دادن یک تکلیف خاص، اشاره دارد (عمویی و همکاران، ۱۳۹۶). طبیعتاً احساس خودکارآمدی انتظار دانشجو از عملکرد تحصیلی خود را افزایش خواهد داد و به واسطه انتظار بالا اشتیاق و در نتیجه عملکرد تحصیلی بهتری هم خواهد داشت.

نتایج دیگر نشان داد که متغیرهای امیدواری، مشارکت گروهی و اعتماد اجتماعی در مجموع ۲۹٪ از تغییرات اشتیاق تحصیلی را در دانشجویان تبیین می‌کند. در این زمینه عمویی و همکاران (۱۳۹۶) در مطالعه خود نشان دادند که سرمایه‌های روانشناختی ۱۵/۸٪ از تغییرات اشتیاق تحصیلی را در دانشجویان تبیین می‌کند. در مطالعه دیگری نشان داده شد که سرمایه روانشناختی می‌تواند به‌طور معکوس و معناداری، فرسودگی تحصیلی دانشجویان را پیش‌بینی کند و اشتیاق تحصیلی که دارای نقش میانجی‌گر در رابطه سرمایه روانشناختی با فرسودگی تحصیلی است، در مجموع ۵۰٪ از واریانس فرسودگی تحصیلی را تبیین می‌کنند (صدوقی، ۱۳۹۸). در اهمیت امیدواری می‌توان گفت که دانشجویان دارای سطوح بالای امیدواری، بیشتر بر هدف‌های تحصیلی خود متمرکز می‌شوند و از انگیزه بهتری نسبت به همتایان خود برخوردارند. همچنین، این افراد دارای پشتکار و عزم جدی در انجام فعالیت‌ها هستند زیرا معتقدند که تلاش، منجر به پیشرفت و

1. Nurttilla
2. Möller, & Marsh
3. Zyngier

رضایت می‌شود. به عبارتی، امید به عنوان یک سازه روانشناختی مثبت، انگیزشی را در افراد به وجود می‌آورد که آن‌ها را برای رسیدن به موفقیت تشویق می‌کند و سبب تلاش بیشتر آن‌ها برای دستیابی به پیشرفت می‌شود (فرهادی، ساکی، قدم پور، خلیلی گشنیگانی، چهری، ۱۳۹۵)؛ بنابراین، دور از انتظار نبود که متغیر امیدواری به تنهایی بتواند بیشترین نقش را در تبیین اشتیاق تحصیلی داشته باشد؛ بنابراین، با امید به دستیابی به نتایج تحصیلی بالاتر مسیر تحصیلی با اشتیاق دنبال می‌شود.

پژوهش حاضر دارای محدودیت‌های روش‌شناختی و نظری بود که می‌توان به ماهیت غیر علی نتایج تحقیق همبستگی، سوگیری پاسخ‌ها و حساسیت آزمودنی‌ها به گویه پرسشنامه‌ها و محدود بودن جامعه و نمونه آماری به دانشجویان دانشگاه گیلان اشاره کرد. به منظور اصلاح محدودیت‌های روش‌شناختی پیشنهاد می‌شود سایر محققان، پدیده اشتیاق تحصیلی را در پژوهش‌های آزمایشی و همراه با مداخله مورد بررسی قرار دهند و از ابزارهای دیگر نیز استفاده کنند. همچنین پیشنهاد می‌شود رویکردها و مفاهیم جدید روانشناسی مثبت‌نگر را در این بررسی‌ها دخیل کنند تا با شناسایی هرچه بیشتر عوامل مؤثر بر اشتیاق تحصیلی، شناخت بهتری از علل و همبسته‌های این پدیده حاصل آید تا بتوان برنامه‌ریزی‌های دقیق‌تری برای افزایش اشتیاق تحصیلی دانشجویان در نظر گرفت.

منابع

- امیری، هادی، رضاپور، زهره. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر ورود بنگاه‌ها به بازرگانی خارجی. جامعه‌شناسی کاربردی، ۱۷۱-۱۸۴، (۱)، ۲۶.
- جعفری، علیرضا، نادی، محمدعلی و منشی، غلامرضا. (۱۴۰۰). اثربخشی آموزش خود مراقبتی روانی بر سلامت روان و اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم. مجله دانشگاه علوم پزشکی اراک (ره‌آورد دانش). دوره ۲۴. شماره ۱. پیاپی: ۱۴۹-۱۶۷، ۱۵۵-۱۶۷.
- رشیدی، علی، زندی، فرزانه، یاراحمدی، یحیی و اکبری، مریم. (۱۴۰۰). اثربخشی برنامه آموزشی مبتنی بر اشتیاق تحصیلی بر رفتارهای خودشکن تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه ایوان. مجله روانشناسی کاربردی. دوره ۱۵. شماره ۱. پیاپی: ۵۷، ۲۳-۹.
- رهبر، عباسعلی، حیدری، فاطمه. (۱۳۹۰). تأثیر سرمایه اجتماعی بر ارتقاء سیاست‌گذاری. روابط بین‌الملل، ۴(۱۴)، ۲۱۹-۲۵۳.
- سعادت، سجاد، داورپناه، سید هدایت‌الله، سعیدپور، فریبا، سمیعی، فاطمه. (۱۳۹۸). نقش سرمایه‌های روانشناختی (امید، خوش‌بینی، خودکارآمدی، تاب‌آوری) در تعهد تحصیلی دانشجویان. دوماهنامه علمی- پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۱۲(۳)، ۱-۱۰.
- صادقی، درنا، امین فلاح، زهرا، مومنی، حسن. (۱۳۹۸). پیش‌بینی درگیری تحصیلی دانش‌آموزان بر اساس سرمایه روانشناختی و اجتماعی. نشریه علمی آموزش و ارزشیابی، ۴۷(۱۲)، ۱۴۰-۱۱۷.
- صدوقی، مجید. (۱۳۹۸). رابطه سرمایه روانشناختی با فرسودگی تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی: نقش واسطه‌ای اشتیاق تحصیلی. مجله علوم پزشکی رازی، ۲۶(۱)، ۱۰-۲۲.

- صرامی‌فروشانی، احمد، آخوندی، نیلا، علیپور، غلام‌رضا، اعراب‌شیبانی، خدیجه. (۱۳۹۳). اعتباریابی و بررسی ساختار عاملی پرسشنامه سرمایه‌روانی در کارشناسان شرکت ایران خودرو دیزل. فصلنامه مطالعات روانشناختی، ۱۰ (۳)، ۱۰۹-۱۰۵.
- صفری، هدیه، جناآبادی، حسین، سلم‌آبادی، مجتبی، عباسی، امیر. (۱۳۹۴). پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی بر اساس هوش معنوی و سرسختی روانشناختی. دوماهنامه علمی- پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۸ (۶)، ۷-۱۲.
- صلحی، مهناز، یوسفی‌لبنی، جواد، خسروی، بهار، فتاحی‌اسماعیل، رستاقی‌صدیقه. (۱۳۹۷). رابطه بین متغیرهای زمینه‌ای و سرمایه اجتماعی در دانشجویان علوم پزشکی ایران. مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، ۱ (۲۷)، ۱۲۰-۱۱۳.
- عباسی، مسلم، پیرانی، ذبیح، صالحی، الهه. (۱۳۹۶). بررسی رابطه کمال‌گرایی مثبت و منفی با بهزیستی هیجانی و اشتیاق تحصیلی دانشجویان پرستاری. دوماهنامه علمی- پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۱۰ (۶)، ۴۵۴-۴۴۷.
- عظیمی، داریوش، قدیمی، سمیه، خزان، کاظم، درگاهی، شهریار. (۱۳۹۶). نقش سرمایه‌های روانشناختی و اشتیاق تحصیلی در سرزندگی تحصیلی و تغل و ورزی تصمیم‌گیری دانشجویان پرستاری. مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد، ۱۲ (۳)، ۱۵۷-۱۴۷.
- عمویی، نوشین، عجم، علی‌اکبر، بادنوا، صدیقه. (۱۳۹۶). نقش سرمایه روانشناختی در پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی دانشجویان دانشکده تغذیه و صنایع غذایی. پژوهش در آموزش علوم پزشکی، ۹ (۲)، ۶۶-۷۵.
- غفاری، مظفر، خانی، لطفعلی. (۱۳۹۲). ارتباط سرمایه اجتماعی و هوش فرهنگی با عملکرد تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ۱۳ (۸)، ۶۵۱-۶۴۲.
- فرهادی، علی، ساکی، کوروش، قدم‌پور، عزت‌اله، خلیلی‌گشنگانی، زهرا، چهری، پرستو. (۱۳۹۵). پیش‌بینی ابعاد درگیری تحصیلی بر اساس مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی دانشجویان. دوماهنامه علمی- پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۹ (۲)، ۱۳۳-۱۲۷.
- فریدی‌ثانی، معصومه، ظروفی، مجید. (۱۳۹۴). تبیین سرمایه اجتماعی و ابعاد آن بر اساس استفاده از رسانه‌ها در بین مدیران مدارس منطقه ۲ تهران. مطالعات جامعه‌شناسی، ۷ (۲۶)، ۱۳۷-۱۱۹.
- قمری، محمد. (۱۳۹۲). رابطه بین سرمایه اجتماعی و انگیزش درونی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه شهر کرج. مجله آموزش و ارزشیابی، ۶ (۲۲)، ۵۸-۴۵.

References

- Archambault, I., Janosz, M., Morizot, J., & Pagani, L. (2009). Adolescent behavioral, affective, and cognitive engagement in school: Relationship to dropout. *Journal of School Health*, 79(9), 408-415.
- Brouwer, J., Jansen, E., Flache, A., & Hofman, A. (2016). The impact of social capital on self-efficacy and study success among first-year university students. *Learning and Individual Differences*, 52, 109-118.
- Coalter, F. (2007). Sports clubs, social capital and social regeneration: 'ill-defined interventions with hard to follow outcomes'?. *Sport in society*, 10(4), 537-559.
- De la Torre, A. (2004). *Academic resilience and perception of risks*. University of Southern California.

- Eriksen, E. V., & Bru, E. (2022). Investigating the Links of Social-Emotional Competencies: Emotional Well-being and Academic Engagement among Adolescents. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 1-15.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C., & Paris, A. H. (2004). School engagement: Potential of the concept, state of the evidence. *Review of educational research*, 74(1), 59-109.
- Gamoran, A., Miller, H. K., Fiel, J. E., & Valentine, J. L. (2021). Social Capital and Student Achievement: An Intervention-Based Test of Theory. *Sociology of Education*, 94(4), 294-315.
- Gremmen, M. C., Van den Berg, Y. H., Steglich, C., Veenstra, R., & Dijkstra, J. K. (2018). The importance of near-seated peers for elementary students' academic engagement and achievement. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 57, 42-52.
- Guay, F., & Bureau, J. S. (2018). Motivation at school: Differentiation between and within school subject matters in the prediction of academic achievement. *Contemporary Educational Psychology*, 54, 42-54.
- Jeong, S. W., Ha, S., & Lee, K. H. (2021). How to measure social capital in an online brand community? A comparison of three social capital scales. *Journal of Business Research*, 131, 652-663.
- Jiang, Y. (2021). Mobile Social Media Usage and Anxiety among University Students during the COVID-19 Pandemic: The Mediating Role of Psychological Capital and the Moderating Role of Academic Burnout. *Frontiers in Psychology*, 12, 76.
- Kalar, B., & Antoncic, B. (2016). Social capital of academics and their engagement in technology and knowledge transfer. *Science and Public Policy*, 43(5), 646-659.
- Koyanagi, Y., Aung, M. N., Yuasa, M., Sekine, M., & Takao, O. (2021). The Relation between Social Capital and Academic Motivation of Students: A Study of Health Professional Education in Japan. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*, 11(1), 129-141.
- Luthans, F., Avolio, B. J., Avey, J. B., & Norman, S. M. (2007). Positive psychological capital: Measurement and relationship with performance and satisfaction. *Personnel psychology*, 60(3), 541-572.
- Martin, A. J., & Liem, G. A. D. (2010). Academic personal bests (PBs), engagement, and achievement: A cross-lagged panel analysis. *Learning and Individual Differences*, 20(3), 265-270.
- Metz, I., Stamper, C. L., & Ng, E. (2022). Feeling included and excluded in organizations: The role of human and social capital. *Journal of Business Research*, 142, 122-137.
- Möller, J., & Marsh, H. W. (2013). Dimensional comparison theory. *Psychological review*, 120(3), 544.
- Ng, H. T. H., Zhang, C. Q., Phipps, D., Zhang, R., & Hamilton, K. (2022). Effects of anxiety and sleep on academic engagement among university students. *Australian Psychologist*, 57(1), 57-64.

- Nurttala, S., Ketonen, E., & Lonka, K. (2015). Sense of competence and optimism as resources to promote academic engagement. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 171, 1017-1026.
- Ream, R. K., & Rumberger, R. W. (2008). Student engagement, peer social capital, and school dropout among Mexican American and non-Latino white students. *Sociology of education*, 81(2), 109-139.
- Saman, A., & Wirawan, H. (2021). Examining the impact of psychological capital on academic achievement and work performance: The roles of procrastination and conscientiousness. *Cogent Psychology*, 8(1), 1938853.
- Sánchez-Cardona, I., Ortega-Maldonado, A., Salanova, M., & Martínez, I. M. (2021). Learning goal orientation and psychological capital among students: A pathway to academic satisfaction and performance. *Psychology in the Schools*, 58(7), 1432-1445.
- Slåtten, T., Lien, G., Evenstad, S. B. N., & Onshus, T. (2021). Supportive study climate and academic performance among university students: the role of psychological capital, positive emotions and study engagement. *International Journal of Quality and Service Sciences*. <https://doi.org/10.1108/IJQSS-03-2020-0045>
- Soria, K. M., & Stebleton, M. J. (2013). Social capital, academic engagement, and sense of belonging among working-class college students. *College Student Affairs Journal*, 31(2), 139.
- Wang, J., Bu, L., Li, Y., Song, J., & Li, N. (2021). The mediating effect of academic engagement between psychological capital and academic burnout among nursing students during the COVID-19 pandemic: A cross-sectional study. *Nurse Education Today*, 102, 104938.
- Zyngier, D. (2008). (Re) conceptualising student engagement: Doing education not doing time. *Teaching and Teacher Education*, 24(7), 1765-1776.